

Část školního vzdělávacího programu pro přípravnou třídu při ZŠ Mezi stromy.

1. IDENTIFIKAČNÍ ÚDAJE

Přípravná třída je součástí základní školy a je zřízena v souladu s platnou legislativou jako podpůrný stupeň vzdělávání pro děti v posledním roce před zahájením povinné školní docházky, případně pro děti s odkladem školní docházky. Vzdělávací program přípravné třídy vychází z Rámcového vzdělávacího programu pro předškolní vzdělávání (RVP PV) a zároveň respektuje koncepci, hodnoty a filozofii školy. Přípravná třída je koncipována jako bezpečné, respektující a podnětné prostředí, které umožňuje individuální rozvoj každého dítěte, podporuje jeho školní připravenost a přispívá k plynulému a přirozenému přechodu do 1. ročníku základní školy.

2. CHARAKTERISTIKA PŘÍPRAVNÉ TŘÍDY

Přípravná třída poskytuje dětem prostor pro dozrávání ve všech oblastech vývoje – kognitivní, sociální, emoční i pohybové, zrakové, sluchové, motorické. Zohledňuje individuální tempo každého dítěte a vytváří podmínky pro posílení sebedůvěry, samostatnosti a pozitivního vztahu k učení.

Výuka probíhá v úzké návaznosti na život školy. Děti jsou v každodenním kontaktu s pedagogy prvního stupně, vychovatelkami školní družiny i ostatními třídami a dětmi z vyšších ročníků. Díky tomu se přirozeně seznamují se školním prostředím, režimem a kulturou školy, ale také přístupem pedagogů z první třídy a dále.

2.3 PODMÍNKY VZDĚLÁVÁNÍ

2.3.1 Psychosociální podmínky

V přípravné třídě vytváříme prostředí, ve kterém se děti i dospělí cítí bezpečně, přijímány a respektovaně. Klima třídy je založeno na vzájemné důvěře, otevřené komunikaci, ohleduplnosti a jasně nastavených pravidlech. Pedagogický přístup vychází z respektující výchovy a současných poznatků vývojové psychologie, s důrazem na porozumění chování dítěte.

Nenálepkování dětí a individuální přístup jsou základními principy práce. Děti jsou systematicky vedeny k samostatnosti, odpovědnosti a schopnosti rozhodovat se přiměřeně svému věku. Každodenní součástí života třídy jsou jasně definované povinnosti, které posilují pocit sounáležitosti, odpovědnosti a aktivního zapojení do chodu třídy.

Významnou roli hraje rozvoj sociálních a emočních dovedností. V komunitních kruzích a řízených aktivitách se děti učí pojmenovávat své emoce, mluvit o sobě, o svých potřebách i obtížích a hledat řešení problémových situací. Pedagog děti podporuje v otevřené komunikaci, učí je požádat o pomoc, nabídnout pomoc druhému a řešit konflikty nenásilnou cestou.

Součástí práce jsou také modelové situace a podpůrné pomůcky, které dětem pomáhají zvládat náročné chvíle a orientovat se ve vlastních emocích.

Pedagogický přístup je podporující, vstřícný a důsledný zároveň. Dětem jsou poskytovány jasné a srozumitelné pokyny, hranice jsou nastavovány citlivě, avšak pevně, s ohledem na věk a individuální potřeby dětí. Vzdělávací nabídka odpovídá vývojovým možnostem předškolního dítěte a počítá s jeho aktivní spoluúčastí. Děti mají možnost volby činností, jsou vedeny k plánování, dokončování práce a reflexi vlastního učení. Pedagog podporuje pozitivní vztahy mezi dětmi ve třídě, rozvíjí spolupráci, vzájemnou pomoc a respekt k druhým.

2.3.2 Prostorové a materiální podmínky

Přípravná třída má k dispozici vlastní kmenovou učebnu uzpůsobenou potřebám předškolních dětí. Učebna je světlá, prostorná, s velkými okny zajišťujícími dostatek denního světla a možnost pravidelného větrání. Prostor je záměrně bez výrazné rušivé výzdoby, aby podporoval soustředění a nepřetěžoval smyslové vnímání dětí.

Každé dítě má ve třídě své pevně dané místo k sezení i zázemí pro osobní věci. Ve třídě je umístěna magnetická tabule využívaná při řízených i spontánních činnostech. Prostor je členěn převážně pomocí úložných systémů, což umožňuje flexibilní využití třídy pro skupinovou práci, komunitní kruhy i klidové aktivity.

Pohybové a hudebně-pohybové činnosti jsou realizovány v navazující zrcadlové místnosti vybavené cvičebními prvky a pomůckami. Děti dále využívají školní knihovnu (tichou zónu s bohatým výběrem knih), školní výtvarný ateliér a v rámci dopoledních bloků také další třídy školy, kde si osvojují základní školní dovednosti, pracují v lavicích a využívají tabuli.

Kmenová třída je vybavena didaktickými pomůckami odpovídajícími věku a potřebám dětí přípravné třídy. Součástí vybavení jsou pomůcky podporující rozvoj jemné motoriky, grafomotoriky, smyslového vnímání a logického myšlení. Dále jsou ve třídě k dispozici didaktické hry, stavebnice, hračky pro volnou hru a pomůcky podporující samostatnou práci dětí.

Významnou součástí třídy je tematický koutek, který se obměňuje podle aktuálního vzdělávacího tématu. Děti zde mají k dispozici výukové materiály zaměřené například na čísla, skládání, logické aktivity, práci s písmeny a další tematické činnosti. Pomůcky jsou voleny tak, aby podporovaly aktivní zapojení dítěte, samostatnost a objevování. Většina pomůcek je dětem dostupná tak, aby s nimi mohly pracovat samostatně nebo po dohodě s pedagogem, čímž je podporována iniciativa, zodpovědnost a schopnost volby.

2.3.3 Personální a organizační podmínky

V přípravné třídě je zajištěno stabilní personální obsazení. O děti pečuje jeden kvalifikovaný pedagog, který je přítomen od pondělí do pátku v čase od 8:00 do 13:00 hodin. Tato kontinuita umožňuje budování bezpečných vztahů, individuální přístup k dětem a systematickou práci s jejich rozvojem. Po skončení dopoledního vzdělávacího bloku přecházejí děti do školní družiny, kde o ně pečují vychovatelky.

Maximální kapacita přípravné třídy je stanovena na 15 dětí, což umožňuje respektující a individuální přístup, dostatek prostoru pro práci ve skupinách i individuální podporu dětí. Nízký počet dětí ve třídě přispívá k vytvoření klidného a přehledného prostředí, ve kterém se děti cítí bezpečně a mají dostatek pozornosti ze strany pedagoga.

Denní režim přípravné třídy je jasně strukturovaný, přehledný a stabilní. Děti se v průběhu dne orientují v čase díky pravidelnému střídání činností a zavedeným rituálům. Pravidelnost a předvídatelnost denního režimu podporují pocit jistoty a bezpečí dětí.

2.3.4 Podmínky pobytu venku a vzdělávání v terénu

Pobyt venku je nedílnou součástí vzdělávání v přípravné třídě a je realizován každodenně, a to za každého počasí, včetně deště. Děti jsou vedeny k přirozenému kontaktu s přírodou, k pohybu a k vnímání změn v okolním prostředí.

Součástí vzdělávání jsou četné výlety a výjezdy mimo školu, včetně výprav do lesa a k rybníkům. Děti se pravidelně přesouvají hromadnou dopravou, čímž se posiluje jejich samostatnost, orientace v prostředí a sociální dovednosti.

3. ORGANIZACE VZDĚLÁVÁNÍ A DENNÍ REŽIM

Vzdělávání v přípravné třídě probíhá převážně v dopoledních blocích. Denní režim je flexibilní a přizpůsobuje se aktuálním potřebám dětí, počasí i probíhajícím tématům. Součástí každého dne jsou komunitní kruhy, řízené činnosti, spontánní hra, pobyt venku a relaxační aktivity. Veliká část výuky probíhá venku, v přírodě nebo v lese, pokud to počasí umožňuje. Pobyt venku je realizován denně, za každého počasí. Děti jsou vedeny k přirozenému učení prostřednictvím zkušenosti.

Součástí vzdělávání jsou pravidelné výjezdy mimo školu. Dvakrát týdně děti cestují hromadnou dopravou (tramvaj, autobus) a navštěvují lesy, parky, v zimním období výstavy, galerie, planetárium, divadla, vzdělávací programy a herny.

Stravování je zajištěno formou obědů ve škole v souladu s platnými normami. Děti si nosí vlastní svačiny z domova. V rámci výletů děti svačí venku na podsedácích, které tvoří běžnou součást jejich vybavení. Pitný režim je zajištěn po celý den, děti si nosí vlastní lahve a mohou si průběžně doplňovat vodu.

3.1 Denní režim přípravné třídy

7:00–8:30 Scházení dětí, ranní družina, volná hra, spontánní činnosti. (V případě výletů či jiných vzdělávacích akcí může být zahájení programu upraveno, nejpozději do 8:00 hodin.)

8:30–8:50 Volná hra, grafomotorická cvičení, práce s pracovními listy, rozvoj předškolních dovedností. (V závislosti na počasí nebo plánovaném programu může být tento blok nahrazen dřívějším odchodem ven.)

8:50–9:30 Komunitní kruh, řízené činnosti a polostrukturované činnosti vycházející z aktuálního tematického bloku.

9:30–9:45 Svačina, hygiena, kultura stolování.

9:45–11:45 Pobyt venku – volná hra, řízené pohybové aktivity, výtvarné a hudebně-pohybové činnosti, tematické vzdělávací aktivity. Denní pobyt venku probíhá za každého počasí.

12:00–13:00 Oběd, klidový režim, odpočinek, relaxace, muzikorelaxace, četba.

13:00–17:00 Odpolední družina – volná hra, pobyt venku, zájmové kroužky a další aktivity dle nabídky školy.

3.2 Týdenní a průběžné činnosti přípravné třídy

Tělesná výchova: 1× týdně.

Pracovní činnosti a pohybové výzvy: denně.

Hudebně-pohybové činnosti („Muzikohrátky“): 1× týdně.

Logopedická prevence: 1× týdně.

Výtvarná výchova: 1–2× týdně.

Průběžně jsou do vzdělávacího programu zařazovány návštěvy knihovny, galerií, divadel, lesa, tvořivých dílen, exkurzí a heren. Součástí vzdělávání jsou také tematické výjezdy a projekty, jako jsou lyžařský výcvik, plavecký výcvik, lezecké aktivity, návštěvy hasičů, poznávání průmyslové oblasti Dolních Vítkovic, smyslové aktivity a zapojení do externích projektů zaměřených na zdravý pohyb a prevenci. Denní režim je orientační a může být flexibilně upravován s ohledem na aktuální potřeby dětí, počasí, plánované vzdělávací akce a tematické zaměření. Zachováno je vždy respektování biologických potřeb dětí, dostatek pohybu, pobytu venku a prostoru pro spontánní hru i odpočinek.

4. ROZVOJ KLÍČOVÝCH KOMPETENCÍ (DLE RVP PV)

Kompetence k učení: Děti jsou vedeny k přirozené zvědavosti, radosti z objevování a aktivnímu zapojení do činností. Učí se pracovat s chybou jako s přirozenou součástí učení, zkoušet nové postupy a dokončovat započaté činnosti. Pedagog podporuje vnitřní motivaci dítěte a jeho schopnost reflektovat vlastní pokroky.

Kompetence k řešení problémů: Děti se učí rozpoznávat problémové situace, pojmenovávat je a hledat řešení přiměřená jejich věku. Využívány jsou modelové situace, práce s emocemi, komunikace o problému a podpora žádosti o pomoc. Ve třídě jsou nastavena jasná pravidla a využívány podpůrné pomůcky, například „stopka smajlíka“ pro dítě v nouzi.

Kompetence komunikativní: Rozvíjena je schopnost vyjadřovat své myšlenky, pocity a potřeby různými způsoby – verbálně, gesty, mimikou či prostřednictvím výtvarného projevu. Děti jsou vedeny k naslouchání druhým, respektování jejich sdělení a kultivované komunikaci.

Kompetence sociální a personální: Děti se učí spolupracovat, respektovat druhé, přijímat rozdílnost a nést odpovědnost za své chování. Každé dítě má ve třídě pravidelné povinnosti (např. asistent dne, dohled na úklid, péče o pomůcky), které podporují zodpovědnost a sebedůvěru. Kompetence činnostní a občanské: Prostřednictvím každodenních situací se děti učí základům zodpovědnosti, pravidlům soužití a respektu k prostředí. Jsou vedeny k aktivní účasti na chodu třídy a k vědomí, že jejich jednání má vliv na ostatní.

5. VZDĚLÁVACÍ OBLASTI DLE RVP PV

Dítě a jeho tělo: Rozvíjena je hrubá i jemná motorika, koordinace pohybů, orientace v prostoru a základní zdravotní návyky. Pohybové aktivity probíhají v tělocvičně, zrcadlové místnosti, venku, na workoutovém hřišti i při výletech, včetně lezeckých aktivit a lyžařského výcviku. Dítě a jeho psychika: Podporován je rozvoj řeči, myšlení, paměti, fantazie a emoční stability. Děti pracují s pracovními listy, grafomotorickými cvičeními, pomůckami na koberci i na tabuli v jiných třídách.

Dítě a ten druhý: Důraz je kladen na rozvoj empatie, spolupráce, respektu a schopnosti navazovat vztahy. Komunitní kruhy a společné aktivity podporují sociální učení.

Dítě a společnost: Děti se seznamují se základními společenskými pravidly, kulturními hodnotami a tradicemi. Navštěvují kulturní instituce a účastní se společných akcí.

Dítě a svět: Rozvíjeno je vnímání přírody, okolního světa a vztahu člověka k prostředí. Děti poznávají svět prostřednictvím přímé zkušenosti, výletů a tematických bloků.

6. TEMATICKÉ BLOKY

Vzdělávání probíhá v měsíčních tematických blocích, které umožňují hlubší prožitek a návaznost aktivit:

Září – Cesta vody
Říjen – Zvířata se chystají na zimu, kouzlo Halloweenu
Listopad – Stromy, les a tajemství hub
Prosinec – Mikuláš, cesta za světlem
Leden – Lidské tělo
Únor – Vesmír a planety
Březen – Jaro přichází
Duben – Číslo a písmena hrou
Květen – Pravěk
Červen – Letní dobrodružství

7. HUDEBNĚ-POHYBOVÉ A RELAXAČNÍ ČINNOSTI

Hudebně-pohybové činnosti tvoří významnou součást vzdělávání. Děti se seznamují s rytmem, pohybem a hudbou jako prostředkem vyjádření emocí. Pravidelně jsou zařazovány

hudební relaxace s využitím hudebních a muzikoterapeutických nástrojů, práce s dechem, dětská jóga a relaxační hudba.

Cílem těchto činností je podpora emoční regulace, uvolnění napětí, rozvoj vnímání vlastního těla a schopnosti zklidnění. Pracuje se s emočními kartičkami, malováním mandal a řízenou relaxací. Po obědě je zařazena klidová část s četbou a následnou diskusí, během které děti mohou odpočívat.

8. SPOLUPRÁCE S RODIČI

Spolupráce s rodiči je založena na otevřené, pravidelné a partnerské komunikaci. Rodiče jsou průběžně informováni o dění ve třídě, pokrocích dětí a plánovaných aktivitách. Škola pořádá společné akce pro rodiče a děti, podporuje individuální konzultace a flexibilní plánování schůzek. Pedagog udržuje úzký kontakt s rodinou a respektuje individuální potřeby dítěte i rodinného prostředí.

9. VZDĚLÁVÁNÍ DĚTÍ SE SPECIÁLNÍMI VZDĚLÁVACÍMI POTŘEBAMI

Vzdělávání v přípravné třídě vychází z principu respektování individuálních vzdělávacích potřeb každého dítěte. Pedagog přihlíží k vývojovým zvláštěnostem, tempu učení a aktuálním možnostem dětí a přizpůsobuje vzdělávací nabídku tak, aby podporovala jejich optimální rozvoj v rámci běžného vzdělávacího procesu.

Podpora dětí se speciálními vzdělávacími potřebami je realizována především formou individualizace vzdělávání, diferenciací činností a úprav organizace práce ve třídě. Pedagog volí vhodné metody a formy práce, přizpůsobuje náročnost úkolů, tempo práce a způsob zadávání činností s ohledem na potřeby konkrétního dítěte. Škola spolupracuje se školskými poradenskými zařízeními, zejména s pedagogicko-psychologickou poradnou, a v případě potřeby také se speciálním pedagogem školy. Tato spolupráce je zaměřena na konzultační činnost, metodickou podporu pedagoga a posuzování školní zralosti dětí, včetně doporučení k odkladu povinné školní docházky. Podmínky přípravné třídy umožňují poskytování podpory zejména dětem s mírnými vzdělávacími obtížemi, které nevyžadují vyšší stupně podpůrných opatření. Vzhledem k personálním, prostorovým a organizačním podmínkám třídy není zajištěna realizace podpůrných opatření vyšších stupňů, zejména přítomnost asistenta pedagoga nebo speciální pedagogické intervence v rámci výuky. Vzdělávání dětí s náročnějšími speciálními vzdělávacími potřebami proto vyžaduje individuální posouzení možností školy v souladu s platnou legislativou a doporučeními školských poradenských zařízení. V přípravné třídě je kladen důraz na preventivní působení, podporu školní připravenosti, rozvoj sociálních a emočních dovedností a vytváření bezpečného a respektujícího prostředí. Tato opatření přispívají k včasnému zachycení případných obtíží dítěte a umožňují jejich řešení ve spolupráci s odborníky a zákonnými zástupci.

10. ROZVOJ DOVEDNOSTÍ A ZNALOSTÍ DÍTĚTE NA KONCI DOCHÁZKY DO PŘÍPRAVNÉ TŘÍDY

V průběhu docházky do přípravné třídy jsou děti systematicky vedeny k osvojování dovedností a kompetencí, které podporují jejich celkový rozvoj a připravenost na vstup do základního vzdělávání. Vzdělávací proces respektuje individuální tempo dítěte a vychází z principů respektující pedagogiky.

Sebeobslužné dovednosti: Dítě je postupně vedeno k samostatnosti v každodenních činnostech. Na konci přípravné třídy by mělo zejména zvládat základní osobní hygienu, samostatné oblékání a obouvání včetně zavazování tkaniček, samostatné stolování s použitím příboru, udržování pořádku, odpovědnost za osobní věci i své místo ve třídě a základní péči o vybavu (pouzdro, batoh, oblečení).

Sociální a personální dovednosti: Dítě by se mělo orientovat v sociálním prostředí třídy, znát jména spolužáků i dospělých, navazovat a udržovat vztahy, umět požádat o pomoc, přijímat odpovědnost za své jednání, respektovat autoritu dospělého, dodržovat pravidla společenského chování, spolupracovat ve skupině, soustředit se a orientovat se ve známém prostředí i bez přímého dozoru.

Hrubá motorika: Dítě by mělo zvládat běžné pohybové dovednosti, zejména chůzi po schodech, bezpečný pohyb v prostoru, běh, skok, skok přes švihadlo, udržení rovnováhy, koordinaci pohybů, zapojení do pohybových her a reakci na pokyny, včetně vnímání a udržení rytmu.

Jemná motorika a grafomotorika: Dítě by mělo umět pracovat s drobnými předměty, stavebnicemi a materiály, navlékat, skládat a třídít, osvojit si správný úchop psacího náčiní, zvládat základní grafomotorické prvky a napodobovat psaní, případně napsat své jméno tiskacím písmem.

Oblast jazyka a komunikace: Dítě by mělo aktivně naslouchat a reagovat na pokyny, klást jednoduché otázky, vyjadřovat své myšlenky, naslouchat příběhu a porozumět obsahu, vyprávět zážitky v logické návaznosti, zapojovat se do rozhovorů, používat přiměřeně bohatou slovní zásobu, správně zacházet s knihou a dramatizovat či vyprávět jednoduché příběhy.

Oblast matematických, časových a prostorových představ: Dítě by se mělo orientovat v základních časových pojmech (dnes, zítra, včera, části dne), rozlišovat začátek a konec děje, vnímat dny v týdnu a roční období, chápat množství a kvalitu (více, méně, stejně), orientovat se v prostoru, rozpoznat základní geometrické tvary, počítat předměty v souboru, vytvářet soubory s daným počtem prvků a používat číselnou řadu alespoň v rozsahu 1–5.

11. HODNOCENÍ A EVALUACE

Hodnocení v přípravné třídě je slovní, formativní a motivační. Na konci školního roku dítě dostává slovní hodnocení za celý rok. Zpětná vazba probíhá průběžně v rámci každodenních činností, na konci tematických bloků i jednotlivých dní. Děti jsou vedeny k sebehodnocení

pomocí hodnoticích škál přizpůsobených jejich věku, náladoměrů, gest a symbolů. Součástí hodnocení je práce s portfoliem, které slouží k zaznamenávání pokroků, úspěchů i oblastí vyžadujících další podporu. Evaluace vzdělávacího procesu probíhá průběžně, v pololetí i na konci školního roku. Pedagog reflektuje svou práci v rámci supervize a intervize s kolegy a využívá závěry evaluace k úpravám vzdělávací nabídky a organizace práce.

12. ZÁVĚR

Školní vzdělávací program přípravné třídy je živým dokumentem, který reflektuje potřeby dětí, pedagogického týmu i rodičů. Je založen na respektujícím přístupu, moderních poznatcích o vývoji dítěte a úzké návaznosti na základní školu. Cílem práce v přípravné třídě je připravit děti nejen na vstup do základní školy, ale především na zvládání životních situací s důvěrou v sebe sama, schopností komunikovat, spolupracovat a nést odpovědnost za své jednání.